

Bài 3: Quy luật giá trị trong sản xuất và lưu thông hàng hóa

Phần 1: Câu hỏi giữa bài

Câu hỏi (trang 29 sgk Giáo dục công dân 11) thuộc nội dung tác động của quy luật giá trị: Quy luật giá trị có tác động như thế nào trong sản xuất và lưu thông hàng hóa?

Trả lời:

* Quy luật giá trị có 3 tác động đến sản xuất và lưu thông hàng hóa.

- *Điều tiết sản xuất và lưu thông hàng hóa*

+ Là sự phân phối lại các yếu tố tư liệu sản xuất và sức lao động từ ngành sản xuất này sang ngành sản xuất khác theo hướng từ nơi có lãi ít hoặc không lãi sang nơi lãi nhiều thông qua biến động.

- *Kích thích lực lượng sản xuất phát triển và năng suất lao động tăng lên.*

+ Người sản xuất, kinh doanh muốn thu nhiều lợi nhuận phải tìm cách cải tiến kỹ thuật, tăng năng suất lao động, nâng cao tay nghề của người lao động, hợp lý hóa sản xuất, thực hành tiết kiệm... làm cho giá trị hàng hóa cá biệt của họ thấp hơn giá trị xã hội của hàng hóa.

- *Phân hóa giàu – nghèo giữa những người sản xuất hàng hóa*

+ Những người có điều kiện sản xuất thuận lợi, có trình độ, kiến thức cao, trang bị kỹ thuật tốt nên có hao phí lao động cá biệt thấp hơn hao phí lao động xã hội cần thiết. Nhờ đó giàu lên nhanh chóng, có điều kiện mua sắm thêm tư liệu sản xuất, đổi mới kỹ thuật, mở rộng sản xuất kinh doanh.

+ Những người không có điều kiện thuận lợi làm ăn kém cỏi gặp rủi ro trong kinh doanh nên bị thua lỗ dẫn tới phá sản trở thành nghèo khó.

Câu hỏi (trang 30 sgk Giáo dục công dân 11) thuộc nội dung tác động của quy luật giá trị: Lấy ví dụ về sự tác động điều tiết sản xuất và lưu thông hàng hóa của quy luật giá trị?

Trả lời:

* Ví dụ về sự tác động điều tiết sản xuất và lưu thông hàng hóa của quy luật giá trị:

– Điều tiết sản xuất và lưu thông là sự phân phối lại các yếu tố tư liệu sản xuất và sức lao động từ ngành sản xuất này sang ngành sản xuất khác theo hướng từ nơi lãi ít hoặc không có lãi sang nơi có lãi nhiều hơn ví dụ như: Do mũ vải hiện nay trên thị trường tiêu thụ chậm, lãi suất thấp nên xưởng sản xuất mũ vải đã chuyển sang sản xuất mũ bảo hiểm hiện đang bán rất chạy trên thị trường.

- Phân phối lại nguồn hàng từ nơi này sang nơi khác, từ mặt hàng này sang mặt hàng khác theo hướng từ nơi lãi ít hoặc không có lãi sang nơi có lãi nhiều hơn thông qua sự biến động của giá cả hàng hóa trên thị trường ví dụ như: Bác A mua gạo tám từ Hải Hậu đem lên Hà Nội bán với giá cao hơn.

+....

Câu hỏi (trang 32 sgk Giáo dục công dân 11) thuộc nội dung vận dụng quy luật giá trị: Nội dung và tác động của quy luật giá trị được nhà nước và công dân vận dụng như thế nào ở nước ta?

Trả lời:

* Nội dung quy luật giá trị: Sản xuất và lưu thông hàng hóa phải dựa trên cơ sở thời gian lao động xã hội cần thiết để sản xuất ra hàng hóa đó.

* Vận dụng quy luật giá trị ở nước ta:

- Về phía nhà nước

+ Xây dựng và phát triển mô hình kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

+ Ban hành và sử dụng pháp luật, chính sách nhằm phát huy mặt tích cực, hạn chế mặt tiêu cực của quy luật giá trị...

+...

- Về phía công dân

- + Phân đầu giảm chi phí, nâng cao sức cạnh tranh, thu nhiều lợi nhuận.
- + Chuyển dịch cơ cấu sản xuất, cơ cấu mặt hàng và ngành hàng sao cho phù hợp với nhu cầu.
- + Đổi mới kĩ thuật – công nghệ, hợp lí sản xuất, cải tiến mẫu mã, nâng cao chất lượng hàng hóa.
- +...

Câu hỏi (trang 32 sgk Giáo dục công dân 11) thuộc nội dung vận dụng quy luật giá trị: Em hãy nêu ví dụ khác về sự điều tiết thị trường và ví dụ về chủ trương thực hiện xóa đói, giảm nghèo của Nhà nước mà em biết.

Trả lời:

- Ví dụ về sự điều tiết thị trường của Nhà nước:
 - + Khi lúa gạo được mùa giá xuống thấp, thương lái ép giá làm cho người nông dân điêu đứng thì nhà nước bỏ ngân sách ra thu mua, tạo nguồn gạo dự trữ cho quốc gia đồng thời bình ổn giá cả thị trường.
 - + Khi giá xăng tăng quá cao thì nhà nước đã bỏ vốn dự trữ, bù lỗ cho các công ty xăng dầu nhằm hạ thấp giá xăng xuống, để không ảnh hưởng đến đời sống nhân dân...

- Ví dụ về chủ trương thực hiện xoá đói giảm nghèo của Nhà nước:
- + Hỗ trợ nông dân nghèo về giống cây trồng, vật nuôi...
- + Cho hộ nghèo vay vốn với lãi suất thấp, để giúp họ sản xuất kinh doanh thoát nghèo.
- +...

Câu hỏi (trang 34 sgk Giáo dục công dân 11) thuộc nội dung vận dụng quy luật giá trị: Em đã hoặc đang có dự định gì để tham gia cùng với gia đình trong việc vận dụng sự tác động kích thích lực lượng sản xuất phát triển và năng suất lao động tăng lên của quy luật giá trị?

Trả lời:

- Để tham gia cùng gia đình trong việc vận dụng sự tác động kích thích lực lượng sản xuất phát triển và năng suất lao động tăng lên của quy luật giá trị như:
- + Phân đấu giảm chi phí, nâng cao sức cạnh tranh, thu nhiều lợi nhuận.
- + Chuyển dịch cơ cấu sản xuất, cơ cấu mặt hàng và ngành hàng sao cho phù hợp với nhu cầu.
- + Đổi mới kỹ thuật – công nghệ, hợp lý sản xuất, cải tiến mẫu mã, nâng cao chất lượng hàng hóa.

- Cụ thể, em có thể tham gia cùng gia đình một số việc như:
- + Giảm chi phí lao động cho cửa hàng nhà em: thay vì bố mẹ phải thuê nhân viên giao hàng, nhân viên phát tờ rơi thì em sẽ làm việc đó giúp bố mẹ.
- + Cung cấp thông tin thị trường cho bố mẹ thông qua các kênh thông tin em tiếp cận: bạn bè, thầy cô, báo, mạng xã hội... có ảnh hưởng tới việc kinh doanh sản phẩm, hay các sản phẩm mới được ưa chuộng, các sản phẩm tiêu dùng thông thường nhưng có các tính năng mới tối ưu hơn sản phẩm cũ...
- + Cải tiến mẫu mã cho các sản phẩm của cửa hàng nhà em: thiết kế lại một số hình ảnh sản phẩm trên các sản phẩm in ấn, trên gian hàng online, đóng gói sản phẩm theo cách mới...
- +...

Phần 2: Bài tập cuối bài

Câu 1 (trang 34 sgk Giáo dục công dân 11): Nội dung của quy luật giá trị được biểu hiện như thế nào trong sản xuất và lưu thông hàng hóa?

Trả lời:

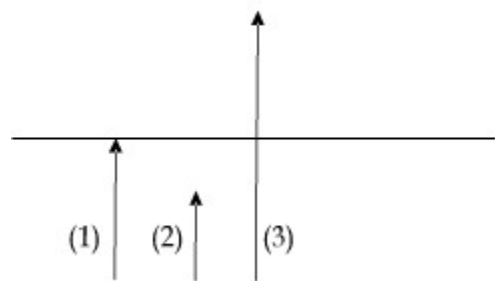
* Nội dung của quy luật giá trị là sản xuất và lưu thông hàng hóa phải dựa trên cơ sở thời gian lao động xã hội cần thiết để sản xuất ra hàng hóa.

* Cụ thể nội dung của giá trị được biểu hiện trong sản xuất và trong lưu thông:

- Trong sản xuất, quy luật giá trị yêu cầu:
 - + người sản xuất phải đảm bảo sao cho thời gian lao động cá biệt để sản xuất ra từng hàng hóa phải phù hợp với thời gian lao động xã hội cần thiết.
 - + Tổng thời gian lao động cá biệt để sản xuất tổng hàng hóa phải phù hợp với tổng thời gian lao động xã hội cần thiết của tổng hàng hóa đó.
- Trong lưu thông:
 - + Trên thị trường việc trao đổi hàng hóa cũng phải dựa trên cơ sở thời gian lao động xã hội cần thiết. Nói cách khác, phải dựa theo nguyên tắc ngang giá.

Câu 2 (trang 34 sgk Giáo dục công dân 11): Em có nhận xét gì về việc thực hiện yêu cầu của quy luật giá trị của 3 người sản xuất (1, 2, 3) trong biểu đồ sau đây?

Trả lời:

- Biểu đồ trên là biểu đồ nói về thời gian lao động xã hội cần thiết của một hàng hóa A.
- Tuy nhiên, cùng một hàng hóa nhưng ba người lại có thời gian lao động cá biệt hoàn thành khác nhau, cụ thể:
 - + Người thứ nhất: thực hiện đúng yêu cầu của quy luật giá trị nên không những bù đắp được chi phí sản xuất mà còn có lợi nhuận.
 - + Người thứ hai: thực hiện tốt quy luật giá trị tốt nhất trong ba người vì thời gian lao động cá biệt thấp nhất nên thu được nguồn lợi nhuận nhiều.
 - + Người thứ ba: thời gian lao động cá biệt vượt quá thời gian lao động xã hội cần thiết, vi phạm quy luật giá trị nên bị thua lỗ nhiều.

Câu 3 (trang 35 sgk Giáo dục công dân 11): Tại sao quy luật giá trị lại có tác động điều tiết sản xuất và lưu thông hàng hóa? Cho ví dụ để minh họa?

Trả lời:

- Quy luật giá trị điều tiết sản xuất và lưu thông hàng hóa thông qua giá cả trên thị trường:

+ Có thể hiểu điều tiết sản xuất và lưu thông là sự phân phối lại các yếu tố tư liệu sản xuất và sức lao động từ ngành sản xuất này sang ngành sản xuất khác; phân phối lại nguồn hàng từ nơi này sang nơi khác, từ mặt hàng này sang mặt hàng khác theo hướng từ nơi lãi ít hoặc không có lãi sang nơi có lãi nhiều hơn thông qua sự biến động của giá cả hàng hóa trên thị trường.

- Ví dụ:

+ Về sự phân phối lại các yếu tố tư liệu sản xuất và sức lao động từ ngành sản xuất này sang ngành sản xuất khác: Do giá cau hiện nay trên thị trường thương lái mua với giá rất đắt, nhiều người nông dân phá bỏ một số cây trồng khác sang trồng cau.

+ Phân phối lại nguồn hàng từ nơi này sang nơi khác, từ mặt hàng này sang mặt hàng khác theo hướng từ nơi lãi ít hoặc không có lãi sang nơi có lãi nhiều hơn

thông qua sự biến động của giá cả hàng hóa trên thị trường ví dụ như: Bác A đem rau từ ngoại thành vào nội thành Hà Nội bán với giá cao hơn.

+...

Câu 4 (trang 35 sgk Giáo dục công dân 11): Tại sao quy luật giá trị lại có tác động kích thích lực lượng sản xuất phát triển và làm cho năng suất lao động tăng lên?

Trả lời:

- Quy luật giá trị lại có tác động kích thích lực lượng sản xuất phát triển và làm cho năng suất lao động tăng lên bởi vì:

+ Hàng hóa được sản xuất ra trong những điều kiện khác nhau, có giá trị cá biệt khác nhau, nhưng trên thị trường hàng hóa lại được trao đổi mua bán theo giá trị xã hội của hàng hóa. Trong điều kiện đó, người sản xuất, kinh doanh muốn không bị phá

sản, đứng vững và chiến thắng trên thương trường để thu được nhiều lợi nhuận, họ phải tìm cách cải tiến kĩ thuật, nâng cao tay nghề của người lao động; hợp lí hóa sản xuất, thực hành tiết kiệm,... làm cho giá trị hàng hóa cá biệt của họ thấp hơn giá trị xã hội của hàng hóa.

+ Việc cải tiến kĩ thuật lúc đầu còn lẻ tẻ, về sau mang tính phổ biến trong xã hội. Kết quả là làm cho kĩ thuật, lực lượng sản xuất và năng suất lao động xã hội được nâng cao.

+...

Câu 5 (trang 35 sgk Giáo dục công dân 11): Có ý kiến cho rằng, năng suất lao động tăng lên làm cho lượng giá trị của một hàng hóa tăng lên. Điều đó đúng hay sai? Tại sao?

Trả lời:

- Ý kiến cho rằng năng suất lao động tăng lên làm cho lượng giá trị của một hàng hóa tăng lên là sai.

- Tại vì:

+ Khi năng suất lao động tăng tức là trong cùng một khoảng thời gian thì người lao động tạo ra một số lượng hàng hóa lớn hơn trước, khiến số lượng hàng hóa tăng

lên và lượng giá trị hàng hóa giảm xuống và lợi nhuận theo đó tăng lên (nếu giá cả hàng hóa đó trên thị trường không đổi).

Câu 6 (trang 35 sgk Giáo dục công dân 11): Tại sao quy luật giá trị lại có tác động phân hóa người sản xuất thành giàu – nghèo?

Trả lời:

- * Quy luật giá trị tác động phân hóa người sản xuất thành giàu – nghèo vì:
- + Trong nền sản xuất hàng hóa, điều kiện sản xuất của từng người không hoàn toàn giống nhau.
 - + Khả năng đổi mới kỹ thuật, công nghệ và hợp lý hóa sản xuất khác nhau.
 - + Tính năng động và khả năng nắm bắt nhu cầu của thị trường của người sản xuất khác nhau, nên giá trị cá biệt của từng người khác nhau...
- => Nhưng quy luật giá trị lại đòi xử như nhau, nghĩa là không có ngoại lệ đối với họ. Vì vậy không tránh khỏi tình trạng một số người có giá trị hàng hóa cá biệt thấp hoặc bằng so với giá trị xã hội của hàng hóa nên có lãi, mua sắm thêm tư liệu sản xuất, đổi mới kỹ thuật, mở rộng sản xuất. Ngược lại, nhiều người sản xuất khác, do điều kiện sản xuất không thuận lợi, năng lực quản lý sản xuất, kinh doanh kém,

gặp rủi ro nên họ bị thua lỗ, dẫn đến phá sản. Hiện tượng này dẫn đến sự phân hóa giàu – nghèo.

Câu 7 (trang 35 sgk Giáo dục công dân 11): Hãy nêu giải pháp vận dụng tác động điều tiết sản xuất của quy luật giá trị trong các cơ sở sản xuất mà em biết được.

Trả lời:

Ví dụ: Hiện nay giá hồ tiêu tăng cao, người dân các vùng Tây Nguyên đã chặt phá một số loại cây trồng khác để mở rộng diện tích trồng hồ tiêu nhằm thu nhiều lợi nhuận

Câu 8 (trang 35 sgk Giáo dục công dân 11): Hãy nêu giải pháp vận dụng tác động điều tiết lưu thông của quy luật giá trị trong các cửa hàng mà em quan sát được.

Trả lời:

Ví dụ: Người bán vải đang bán mặt hàng vải, nhưng khi trên thị trường mặt hàng vải bán quá chậm, giá thấp mà mặt hàng may sẵn lại bán nhanh hơn, giá cao hơn. Để không bị tồn hàng, không lỗ vốn và thu được lợi nhuận, vận dụng các tác động điều tiết lưu thông của quy luật giá trị, người bán vải tìm cách chuyển đổi từ kinh doanh mặt hàng vải sang kinh doanh mặt hàng may sẵn một cách thích ứng.

Câu 9 (trang 35 sgk Giáo dục công dân 11): Hãy nêu ví dụ về sự vận dụng tác động kích thích lực lượng sản xuất và năng suất lao động tăng lên của quy luật giá trị ở một cơ sở sản xuất mà em biết.

Trả lời:

Trong một huyện có rất nhiều nhà làm bún khác nhau. Để cạnh tranh và thu được nhiều lợi nhuận với các nhà sản xuất khác. Ông A đã đầu tư vào mua máy móc trang thiết bị hiện đại,... làm cho năng suất của mình tăng cao.

Câu 10 (trang 35 sgk Giáo dục công dân 11): Theo em, Nhà nước cần có chủ trương gì để phát huy mặt tích cực và hạn chế tác động phân hóa giàu – nghèo của quy luật giá trị?

Trả lời:

- Để phát huy mặt tích cực và hạn chế tác động phân hóa giàu – nghèo của quy luật giá trị, Nhà nước ta đã:

+ Thông qua việc ban hành và sử dụng pháp luật, các chính sách kinh tế, chính sách xã hội.

+ Bằng thực lực kinh tế của mình để điều tiết thị trường nhằm phát huy mặt tích cực và hạn chế sự phân hóa giàu nghèo và những tiêu cực xã hội khác, thúc đẩy phát triển sản xuất và lưu thông hàng hóa, ổn định và nâng cao đời sống nhân dân.

+...